

Hétről Hétre

A MAGYAR HIRLAP SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE

Az ország útján; — tul a Dunán

A "MAGYARORSZAG" MAJUS 24-IKI SZAMABA IRTA: KRUDY GYULA.

Hiába kormányozzák a bolszeviki nagyságok Magyarországot. Budapestet átváltoztathatták "nemzetközi" központtá, de nem esinálhatnak nemzetközi proletár-tömeget, a magyar népből a magyar parasztból. Kun Béla kijelentette, hogy a "tanács köztársaság" mitsem törődik országhatárokkal: a magyar paraszt, a magyar föld munkása, életénél is többre becsüli azt a határt, mely hazát biztosít neki. Nem nemzetközi hazát, — magyar hazát.

Krudy Gyula, a "fajmagyar" irodalomnak ez a kitünő munkása, a bolszeviki uralomban írta az alábbi cikket, mely gyönyörűen szóló bizonyítéka annak, hogy minden sorscsapáson keresztül, magyar maradt, — a magyar.

LEGELŐK, legelőkön szarvas-marhák, tarkák, borzerekek; halmokon turó disznókondák, szürke rögjei, furesa bütykei a földhajtásnak; világos és sötétzöld földtáblák, atlaszfényű barna földek, gólyalábu tornyok, rezgő erdők messzire nyulnak, mint a szél, az országutak fehéren, nyugodalmisan hegynek, völgynek kanyarodnak, mint az utas elgondolkozása holnapi terveiről, messzire reménykedve, a milyen messzire az országot megy... tájképek, amilyeneket a legnagyobb festőművészek festettek, váromladékok, amelyek a féktelen szerelem csillapultával dalra, regemondásra hangolják a kopaszodó táblalabirát, ezüstszemei a földnek: az égbenező tavak, a napsugár és a szél báli parkettje, az ittas embernek megnyugtató néznivalója... nézi a szem a Balatont, nem tud lemenni róla és nem tudja, mit lát rajta... szőlők, amelyeknek karói megannyi gombostűk, a melyekkel a földnek szagos koszoruja itt meg vannak tűzködve... a hegyoldalban szeliden fehérülő pineék, tarka bórházak, lehajtott vágygyal álldogáló kis házikók, amilyenekben az ember öregségét álmódja eltölteni... a falvak környékén orgonavirágos temetők, a kőkrisztus lábánál sötét-

lila az orgona, amíg az utra világosabb galy hajlik, legyen mit lépni leányoknak, legényeknek, a csendes, kis temetők, ahol a falbeliek nyugodalmisan tartózkodnak, türelemmel várják maguk után azokat, akik még a faluban maradtak dolgaik elvégzésére; mindenki eljön az andalgó uton, a faluvégi kovácsház tűzszeme végképpen elmaradozik a temetőbe utazók mögött, mind messzibbről hangzik a kalapás-játék, a torony keresztjének árnyéka hosszant elnyulva mutatja mindenkinek a helyet, a hol majd sirját megássák. Ámde addig is nyitott szemmel járjunk ebben a szép országban, ahol a hegy úgy változik a siksággal, a megkoszoruzott halom a boldogságos völgyekkel, a pergő eső, a füttentő szél (Dunántul majdnem mindig fúj), a sarkantyus lábát tavak ezüstjének szikrázó napsugárral: mint az ember kedve, lelke, tükörlapja.

Zöld selyemmel bélelt szelencében hunyorgató ékkövek, fénylő aranyak, vízi ezüstök, alkonypir rubintjai, hegyoldalak smaragdjai, szántók ametisztjei, aranyfüstös országutak fehérei: vannak ebben a szelencében, amilyen a boldog, békesség, bőséges Dunántul napjainkban, a melyet még nem árasztott el az ellenség, mint az ország többi tájait.

A zamárdi révészlaknál.

Utazásaim közben a kocsim egy napon a zamárdi révészházhoz érkezett. A hatablakos révészház áll itt a Balaton partján, mint a vadkaesák vára. Az ablakok mozdulatlanul bámulnak a mozdulatlan Balatonra. A sások között, a tavon ugyanazon ismétlődő élet, mint a kocsikerék fordulása. Tavaszkor vadkaesa repül kinyújtott nyakkal, vergődő szárnyal, alkonnyattal a sirály a vízre ül, mint a kő, a hálógos szemü nap biztosan meghozza estére az esőt, bármiként sietünk előre, az égi zsinórpadlásról leereszkednek a tavi szinpadra a kulisszák, a homályos, borus, távolságokat elfödő fátylak, amelyek eltakarják a két szárnyát a Balatonnak, csupán az egyenes ut látszik a tulsó part felé, rajta hullámok jönnek, mennek, hogy nyomban eltűnjenek az árnyékban.

Nem lehet azt leírni, hogy milyen nyugodalom, egyhangúság, szinte örökkévaló egykedvűség tanyázik az ilyen magányos révészházban. Pedig egy egész vidék, két-három vármegye népe jön és megy erre-felé, különösen azóta, hogy a vonat megállott a tulsó parton. Jönnek a gyalogosok, jönnek a kocsi, ügyesbajosok, utazgatók, de valamiképpen mindenki elesenededik itt a révészház környékén, mikorára idáig ér. A bronzareu, fehérbajuszú révészgazda éles, kemény tekintete tartja itt a rendet, az ő sirályhangja tulemelkedik minden hangon, mogorva nyugalma zsiros, kopott, vállra dobott subában állja a szelet, sietségnélküli falnak támaszkodása lecsendesíti a türelmetlenkedőket.

— Addig ugyanis minden hiába, amíg át nem jön a hajó — mondja és egy rövid pillantást vet a tulsó partra, ahol a komp fekete-dik.

Ámde már ledobja a subát, vasvillát kap fel és nedves, trágyás szalmából két tüzet gyújt a parton, az errevaló helyen. A füst keservesen, földrelapulva kanyarog, lappang, a szél az utasok ellen van, földhöz nyomja a füstöt, mintha kisembernek fejébe nyomják a kalapot. Vajjon észreveszik-e a bujdosó, menekülő füstöt a tulsó parton a hoverő legények? Mindjárt beáll az este, pedig még nagy az utunk. Ott kanyarodik a tihanyi hegyen az országút, ahová lovainkkal fel kell kapaszkodni, fel a kettőstoronyig, onnan le a már is sötétségbe borult völgyekbe, sárkányok, mesemondások mélyen alvó komor völgyeibe. És a komp nem mozdul odaát, csak áll, mint az egykedvű koporsó, amelyet már nem indít meg semmi, ami a földi, ring reng, szundit a vizen; a révészgazda subájában a falnak veti a hátát és mozdulatlan arecal hallgatja a hireket, amelyekkel a környékeliek kedveskednek neki. Minden utonjárónak van valami elmondani-valója, különösen megszaporodott a megbeszélési való ezen a tavaszon, amikor a háborúról nagyobb események foglalkoztatják Magyarországnak népét. A vidéki direktoriumok soroznak, 18-tól 50-ig összeírják minden férfit. Tegnap Mátyás, a tihanyi csendörjött át a kompon. Megy a román

frontra. Ámde a révészház nyugalmán nem változtatnak a hírek, elmennek eresze mellett, mint a szelek. A kéknadrágos, eszímás, fekete kabátos, tarisznyás, kaekias suszterlegény csak azért áhítózik: vajha vacsorára a menyasszonyához érne túl a vizen. A tihanyi mester fogfájós lányával csakhamar arról értekezik, hogy bár nem nagy barátja a halnak, mégis honnan van az, hogy mostanában nincs hal a Balatonban? A mindennapi szürke élet gondoljai elnyomják az országos kérdéseket. A mogorva révészgazda is megszólal egy köhögős fiatal ember kedvéért. A piócázást ajánlja. Minden tavasszal meg kell piócázni a fájós, szurós testrészeket. A fekete vér, amit a nadály kiszí felesleges kin az emberben. Ő maga 54 esztendő, többször elpatkolt volna a pióca nélkül. A fogfájós leányzó a földön ül, mellette a kosara, csak akkor mozdul meg, ha a bolha esipi a térdét, különben nem sokat törődik az emberek beszédével.

— Ki kell huzni — veti oda kegyesen a szót a révészgazda foghegyről, ajándékba.

A leányzó tiszteletteljesen bólint.

— Ki kell huzni! — ismétli az apja, a tihanyi mester, egy pillantást vet a kompra, amely még mindig mozdulatlanul áll odaát, tehát egy darab fehér ká nyeret és szalonnát kér a leányától a kosárból.

— Ugy szokott lenni, hogy mindig akkor jön valaki, amikor indulnának! — rikoltja a kis révészgazda. — Hallom, hogy kiabál valaki odaát, hogy várjanak a hajóval.

A vízre nézünk, de nem látunk semmit, nem hallunk semmit.

— Haj, hogy kiabál a szedtevedte! — pattog a révész.

Mi még mindig nem halljuk azt a nagy kiáltozást. He? van a mi hallásunk az öreg ember hallásához!

Valóban, mikor végre átért a komp a Balaton tulsó partjára, egy tarka-barka vándorlegény ugrott ki nagy gyorsasággal a hajóból és fizetés nélkül akart elillanni. Az öreg gazda azonban elébe állott:

— Nem a hajósásért kell fizetni, hanem azért a nagy hangért, szépécsém.

Az ószeres

IRTA: ZÖLDI MARTON.

A TISZA KÁLMÁN-TÉREN, amely a főváros egyetlen impozáns tere, a déli órákban mindennap egy kisebbméretű népvándorlás zajlik le. Öreg és fiatal, de többnyire görnyedt hátu, szakállas emberek gonddal és batyuval terhelve vonulnak keletről nyugatra a téren át. Nem új hazát keresni, hanem ócska ruhát eladni a Teleki-téren. A batus vándorok ugyanis hívatásos ószeresek, akik a Teleki-téri nagy ócskaruhatószédre igyekeznek, hogy pénzre váltsák azokat a rongyokat, amiket az úgynevezett uraságok levetettek.

Az öreg Lébes már régóta mozog a szabadkereskedésnek e korlátolt terén. Ő is, mint a vén emberek átlag, inkább szokásból, mint meggyőződésből, a régi jó időket emlegeti. Azokat az időket, amikor magyar világ volt, amikor atillákat, zrinyiket és karneolgompos bundákat sipelt a batyujában.

— Azóta, — mondja sajtáságos, keserű humorával, — minden vagyonomat elvesztettem... Az igaz, hogy sóha sem volt vagyonom. Pedig lehetett volna, ha a jó Isten meg nem hallgatja kérésemet. De meghallgatta.

— Hát mit kért tőle? — kérdezi egy-egy fiatal tapasztalatlan ószeres.

— Azt kértem mindig a jó Istentől, áldassék szent neve, hogy tartsa meg mind a nyolc leányomat jó egészségben. A jó Isten meghallgatta kérésemet. Fölneveltem mind a nyolc leányomat. Mihelyt néhány száz forint volt a háznál, mindjárt férjhez is adtam egyet. Az idő eltelt, a pénz elkelt s nekem nem maradt egyebem; mint az imádság, az öreg-ség és a batyu.

Igy beszélt az öreg Lébes magánkörülményeiről. Az üzletvilágban az ószeresek között föltétlenül tekintély volt. Szava szentencia-számba ment. Ha egy kabátra azt mondta, hogy nem ér többet két forintnál, az ellen nem volt appelláta. Mert ötven-év óta számbatartott minden kelmét és fazont s össze tudta kombinálni a pepitanadrágot az idők viharával.

Egy pénteki napon csaknem üres batyuval bandukolt a Tisza Kálmán-téren, amikor egy fiatal, nagy feketeszemű, sápadtarcu nő bátortalan léptekkel közeledett felé. Kendőjén, ruháján meglátá, hogy a munkásosztályhoz tartozik. Hóna alatt színehagyott tarka kendőben nagy batyut cipel. Viselte benső nyugtalanságot, izgalmat s kimerültséget mutatott.

Megszólította az öreg Lébeset.

— Ugy-e, maga handlé?

— Igen, ifjasszony, ószeres vagyok.

— Néhány ruhát szeretnék eladni...

— Itt! — kérdezte Lébes csodálkozva. — A téren? Hát arra maguk felé nem jár handlé?

Az asszonyt ez a kérdés kissé megzavarta. Így felelt:

— De jár, hanem ma egy se jött. A pénzre nagy szükségem van.

Lébes megimogatta szakállát.

— A pénzre, drága ifjasszony, mindenkinek nagy szüksége van, még annak is, akinek van. Aki pénzt hoz, azt Rotschild is leülteti a divánra. No lássuk a holmit-Hozza arra a padra. A portékát meg kell nézni.

Az asszony egy közeli padra tette a batyut, s látható féltékenységgel kibontotta. A batyu három teljes öltözetet rejtett. Lébes az első tekintetre, tapintásra felismerte, hogy a legfinomabb kelmé s a legújabb fazon. Aki ezeket rendelte, az néhány ezer forintért nem megy a szomszédba. Milyen lágy selyemkamgárn, micsoda sima angol szövét!

— Tyűh! — hallatszott az öreg Lébes füttyré esuesorított ajkáról a tiszteletteljes csodálkozás.

Aztán firkésze nézett az asszonyra és fölvetett az obligát kérdést:

— Mennyiért adná ezt az ifjasszony?

A kérdezett nem sietett a válaszzal. Szükségét érezte, hogy körülnézzen s óvatos választ adjon.

— Magam sem tudom. De a pénzre nagy szükségem van. Legalább öt forintra. Haza akarok utazni az apámhoz Miskolcra. A kis leányom miatt, ki beteg, köhögős... Látja, az ottan, aki a bokroknál áll. A doktor mondta, hogy vigyem haza, mert itt elpusztul.

— Ugy! — sóhajtott az öreg Lébes nagyot. — Tehát ideadná az egészet cakumpakk öt forintért? Ilyen az én szerencsém! Nem vehetem meg... Semmiesetre sem vehetem meg.

— Miért? Hiszen megéri nagyon...

Lébes a fejét csóválta.

— Megéri! Meghiszem azt, Ha az ifjasszony harminc forintot kért volna, talán szó nélkül kifizettem volna. Talán igen, talán nem. De így, Isten ments Elveszíténem az öt forintot s kapnék hathónapi börtönt. Még a hosszunapot is bent tölteném. Isten ments!

Az asszony aggodalmasan kérdezte:

Miért?

— Miért? — ismételte az öreg Lébes, — mert az így van rendelve. Ne is kérdezze tovább...

De szeméi folyton a portékán ésiügtek. Élvezettel nézegette a napfényben csillogó, finom kelmét. Aztán hirtelen az asszonyhoz fordult:

— Hát kié ez a ruha?

— A férjemé, — hangzott a halk válasz.

Lébes tovább csóválgatta a fejét.

— A férjé? Ugy! Nagyon finom férje lehet magának. Lám, lám, — mondotta fölemelve egy fekete zakót, — mikor kapta a maga férje a Ferenc József-rend lovagkeresztjét?

— Azt én nem tudom, hogy micsoda.

— Nem tudja? Különös. Pedig van a rozettája a gomblyukban. Látja? Ósmerem. Sok nagy urnál megfordultam. Mert egy kis aprópénz a nagyuraknak is kell. Hm... Itt a zsebén is van valami.

Lébes egy vékony selyemnőt vett elő a zakó belső zsebéből. Gyorsan betekintett s egy női arképet fedezett föl benne. Aztán mindenféle jegyzetet.

— Most már tudom, — mondotta leplezetlen gunnyal, — a maga férje gözmalomigazgató, nagyságos ur. Fogadjunk, hogy fogata is van. Unnumerirt... Hehe!

Ebben a pillanatban a kis leányka odaszaladt az anyjához s átölelte a térdét.

— Ugy-e, mama, itt maradunk? — kérdezte lihegve.

— Nem, fiam elmegyünk, — mondotta az izgalomtól kipírulva.

A kis leány világoskék szeméi nagy szomorúságot fejeztek ki.

— Pedig itt olyan jó, — rebegte félig siró hangon. Aztán az öreg Lébesre mutatott:

— Talán ez a bácsi kergetett el?

Erre a kérdésre nem kapott választ. Lébes a batyu elrendezésével foglalkozott s valamin erősen gondolkozni látszott. Amikor a ruhaneműt ismét visszahelyezte a színes kendőbe, a kis leánykához fordult:

— Csak maradj itt a mamával, amíg visszajövök. Egy óráig, két óráig, talán tovább is... — Aztán fölkapta a batyut s a maga nagy kék kendőjébe burkolta.

— Így, — mondotta az asszonyhoz fordulva. — Most elvisszem. Azt hiszem, jó árt fogok elérni vele. Ne féljen, ifjasszony, én nem lopom el.

Az én-t erősen hangsúlyozta.

— Különben megjegyezheti a számomat, 96, itt van a mellemen. Ne féljen, nem rosszban járok. Csak várjon nyugodtan, itt a téren... Nem tudom, mikor jövök vissza, de visszajövök... Alászolgája!

A hátára vette a batyut és indult. Az asszony féltékeny nézett utána. Látta hogy a tér sarkán, a Luther-uteánál egy rendőr áll. A házaló mellette megy el. Nem szól neki... Hála Istennek!

Sóhajtván, erőtllenül rogyott a padra. Odavonta magához kis leányát és szeméből könnyek peregtek.

Az a négy finom öltözet, mint Lébes igen helyesen sejtette, ló-pott holmi volt. A nő, aki áruba bocsátotta a szeretője volt egy haszontalan embernek. Már négy éve, amióta özvegy lett. Az az ember bizalmasa volt férjének, valamikor együtt dolgoztak a gyárban. Az elhagyott fiatal özvegy hamar összeállt a másikkal. Egy szegény mosónőnek nincs sok válogatni valója. A szerető eleinte gyöngéden bánt vele. Majd minden ok, sőt ürügy nélkül elhagyta. Aztán időközönként ismét vizsztatért hozzá. S ez így tartott négy évig. A legutolsó találkozásnál az asszony határozottan kijelentette, hogy hazamegy apjához.

A gyermek sokáig betegeskedett s az anya, miután dolgozni se mehetett rendesen, mindenéből kipusztult. Pénzt kért a kedvesétől.

— Pénzem nincs, de odaadom neked a ruhámat. Add el, ahogy tudod...

Ezzel váltak el. Az asszony sejtette a ruhák provenienciáját, de nem utasította vissza. Szabadulni akart helyzetéből, a pincelakásból, amelynek dohadt levegőjétől a doktor úgy féltette a kis leányka életét.

Most itt volt a téren. Fáradtan, esüggedten, betegesen. Gondolkozni sem mert a felől, hogy visszajön-e az öreg házaló? Mindegy... ő vár... a kis leány olyan jókedvűen ugrált a bokrok árnyékában. Egy kis kutyát meg is kergetett... Milyen édes dolog az!

Eszébe se jutott, hogy még nem evett azt nap. Pedig már dél elmúlt. Néha valami szorongó féltelém szorította össze szívét... Hát-ha az az öreg handlé nem is jön vissza, vagy, ami annál is gonoszabb, rendőrökkel...

Már négy óra is elmúlt, amikor az öreg ószeres szikár alakját feltünni látta a tér sarkán. Gyorsan jött; batyu nélkül. Csak a nagy kék kendő volt a hóna alatt...

Az ószeres egyenesen felé tartott. Fáradtan, lihegve ült mellé a padra.

— Itt vagyok. Higyje el, ifjasszony, hogy nincs nálam ostobább ember az egész Teleki-téren. Elfelejtettem villámossa ülni pedig Budáról jöttem... De úgy megszoktam a gyalogolást... Mindegy... Eladtam a holmit... Elég jól adtam el. Maga nem is tudja, hogy kinek adtam el? Hehe, persze, hogy nem tudja... Annak adtam el, akié volt... Hehe!

Az fizethet legtöbbet, mert azon áll legjobban ruha... Mondom, elég jól megfizette, ámbar adhatott volna többet is. De a gazdagok takarékosak, talán azért gazdagok... Hát az ifjasszony, Miskolcra akar menni? Még ma, ugy-e? Nagyon okosan. A kis leány miatt? Helyes, az esti vonattal mehet. Mennyi az utiköltés?

— Öt forint... — Öt forint!... Jó... Adok magának husz forintot. Adok magának huszonöt forintot. Nem, adok magának harminc forintot. Igen, senki többet, harminc forintot... Tudja, hogy ne gyűjjön üres kézzel Miskolcra... A pénz Miskolcon is elkél. Itt van, fogja.

Es kezébe esusztatott három tizest. Az asszony álmélkodva nézett rá.

— Harminc forintot?

— Ne féljen, — mosolygott a vén ószeres, — nekem is marad tisztességes rabatom. Bárcsak minden héten keresnék annyit... Még mást is adok az utra: néhány narancsot... A feleségem narancssal házal... Pirosbélűek... Nagyon finom.

— Köszönöm, — rebegte az asszony megilletődve.

— Megálljon, — szóló Lébes, — ez még nem minden. Adok magának az utra valami jobbat, finomabban, értékesebbet... Mit? Egy jó tanácsot... Ne jöjjön vissza többet ahhoz az emberhez... Érti? Soha! Ha valami apró tolvaj lenne, egy szót sem szólanék... De betörő... Érti? Betörő! Alászolgája! Szerencsés utat kívánok!

Trilibi

IRTA: SZINI GYULA.

HOGY mi férfiak titokzatosak vagyunk?

Meglehet.

Egy esztendő óta élünk egy fedél alatt és azt vetted észre, hogy a mondásaimat, gondolataimat nem érted, mint a százéves fák bugását: mintha a lelkemben sötét odú tátongana, amelyből misztikusan esillámlanak a reves emlékek. És nem érted, hogy harmincéves korára ennyire megvélnülhet egy férfi!

Házasetünknek ezt a széthajló vonását már rég meg akartam neked magyarázni, mert féltem, hogy végre is szakításra visz. A kit meg nem értesz, hogyan szerethetné?

És most, hogy odakünn őszi szél sivit, idebenn pedig a lámpa piros ernyős fényében, a tea puha, csókolózó gőzében a lelkok összébujnak, mesélni fogok. Szőke fejedet pedig támaszd a vállamhoz. A messze szomszédságból fátyolosan, tépetten szűrődnek át a zongoraharangok. Most már értem, miért lágyultam el egyszerre. És a puha vállad...

Első szerelmem? Ugy-e, erre vagy kíváncsi, bár megesküdtem neked, hogy te vagy az első, a kit igazán szeretek. Minden férfi így tesz, de a legtöbb asszony tudja, hogy a férfi lelke tele van szerelemkadáverekkel... Csak vonulj a pamlag másik sarkába. Mert bizonyos vagyok.

Az apám... olvasd el a lexikonban az életét. Én csak a szemérem emlékszem, a mely kéken mosolygott rám, mint az ég, bár felette a hemloka báránnyelű volt. Az anyámnak fehér sárga volt a haja, mint némely nyers selyem-matring, és a szeme rubint volt, a melynek fénye fájdalommal vonaglott, ha hirtelen világosság érte. Én nyolc éves koromban csodagyermek, táltos voltam.

Laktunk egy idegen világrészben, egy bérkaszárnya negyedik emeletén és csak vékony ajtó választott el bennünket a szomszéd lakástól. Többnyire egyedül voltam a szobában és csatornákat vájtam a falba. Felül egy lyukba vizet öntöttem és gyönyörűséggel néztem, mint bujkál a víz a ravas csatornákon, hogy alul szép sugárban szökjék ki. Mikor kifáradtam az építésben, lekupordtam a földre és hallgatóztam.

A szomszéd szobában, mint vékony, izgatott szunyognó, egy hegedű muzsikált. Gyantás cipők surranása, toppanása, sikálása kísérte és hallani lehetett a tüllszoknyák riszálását. A szomszédban egy balleimester lakott. Trilibi volt a neve, mert az igazi nevére senki sem volt kíváncsi. Nem ment emberszámba. Apró, gonosz és ügyes volt, mint egy manó és mikor először léptem be a szobájába, mint valami bőregér ugrott éppen az egyik sarokból a másikba. Szürke trikó volt rajta és mikor engem meglátott, gyorsan hosszú, nyelvvalaku piros posztódarabot tett a szájába, hogy engem megijesszen. De én nevettem rajta, mert csodagyermek

voltam és nem hittem az ördögben.

Volt a szobájában egy virágos pamlag, a milyent ma már alig látni. Azt hiszem, valami színházi kellék lehetett, a mely öregségében oda került kegyelemből. Ezen a pamlagon szoktam heverészni, mialatt körülöttem a leányok pörgettyűszerű szoknyái forogtak.

— Balá-á-á-nsz!

— Turdömén!

— Sasszé kroázé!

Ezek a vezényszavak akkor még titokzatosak voltak előttem, különösen a kis manó szájából, a mint ormótlan nagy borzas fejét ferdén rázogatta és hozzá örült sebesen riszálta a hegedűjét. Piros, kigyult volt az arca, mint a tők, a melyet gyermekkegyesztésére világítanak ki és a szeme sötétlen imbolygott. Hogy most érettebb észszel gondolok rá vissza, azt hiszem, hogy a kis Trilibi ezse a sok ivástól hibbant meg már akkor, a mikor én megismertem.

És a mint a quadrillenak vége volt, a leányok fáradtan hullottak le a pamlagra és balletszoknyájuk mint egy-egy lapos virágbokréta terpedt el rajtuk. Az egyik táncosnő a rózsaszínü trikójával körülnyalábolta a nyakamat és nagy zöld szemével belémperzselt, hogy hátraszegtem a fejemet és a lábahegyeről levertem a picit táncos-topánt, amely oly halkán hullott le, mintha a papusvirág egy kelyhe lett volna.

Trilibi egy ósdi almárium nagy ajtószárnya mögött egészen eltűnt és csak eszöndes kortyolása hallatszott. A leányok pedig egy ittas ember és egy gyermek társaságában olyan szabadoknak érezték magukat, hogy arról beszéltek, a mit csak a falak füleinek szabad hallani. De én csodagyermek voltam.

És egyszer a balletleányok egy kis leányt hoztak magukkal. Káprázat volt. Mintha most szállt volna ki csigahéj-hintájából, a melyet fehér nyulak huztak. Alabástromszínü volt a ruhája és gyöngéd rózsaszínü rózsák gömbölyödtek, simultak hozzá. Az arcára már nem emlékszem, a mint egyáltalában éppen szerelemim arcára emlékszem a legkevésbé. Nagyritkán látok az utcán szőke kis babyket, a kik talán hasonlítottak hozzá, de azt hiszem, hogy ilyen arc csak egy volt a világon.

— Matyi, gyere ide — hívtak a balletleányok, Matyinak neveztek, mert pufók és ügyetlen voltam. Odaállították mellém a mesebeli kis hercegnőt, a ki csak fél fejjel volt magasabb nálam. Egy esztendő múlva már egyforma magasak voltunk, mert én utóltóltem. Azt hittem, hogy ezzel az utolsó akadály is megszűnt, hogy feleségül vehessem... Most már tudod, hogy ő volt az én első boldogtalan szerelmem.

Manci... igen, ez volt a neve, mint a kanári madárnak, a melyet Trilibi egy nagy papagálykalitkában tartott fogva.

— És most csókoljátok meg egy mást! — visongtak a leányok. Manci a puha kis karjával átfogta a nyakamat és anyásan megcsókolta a homlokomat.

— A száját, a száját! — kiabáltak a leányok és én úgy éreztem, hogy az arcom, az ajkam kicsattan, mint a bimbó, mikor a nap először ébreszti föl álmából... Ez a csók volt az első csók.

Manci eleinte nagyon lenézett, gyerekek tartott és a becézésben sok guny volt. Sokáig gyűlöltem, talán egy hétig, de egyszer, mikor senkisémet figyelt ráuk, mgvallottam neki mindent. Manci ámult-bámult. Nem azért, hogy szerelmet vallottam neki, hanem, hogy olyan okosan és éretten beszéltem vele.

— Mennyit tudsz te — rebegte félénken és a csodálkozástól nyitva maradt a szája. És beszéltem neki az életről, a mely zord és kegyetlen, de csak azért, hogy viharában két olyan félénk kis madár, mint mi vagyunk, szerelmesen összebujjen. Ne hidd, hogy ezt a képet most találom ki; emlékszem, hogy akkor is így mondtam, de szöbben... ökökkel szöbben... Ha én most is úgy tudnék beszélni!

Manci szeméből könny permetezett, magrázkódott és a sóhajjal együtt kifakadt a szó belőle:

— Milyen gonosz az élet. Nem bízhatunk senkiben, nem szabad szeretnünk senkit. Te vagy az első, a kit szeretek. De szégyellem magam.

— Nem fogja tudni senki. De egyszer megvalljuk az édesanyádnak.

— Az anyám? — szölt Manci és olyan keserű, vén ránc támadt az ajka körül, hogy megijedtem, összerázkódtam. — Az anyám egy vén banya.

Először értettem meg gyermekeszszel, hogy vannak anyák, a kiket nem lehet szeretni, mert ők sem szeretnek. Ilyesmit eddig nem tudtam, hogy anyai szeretet is van a világon, mert engem szerettek, dédelgettek odahaza.

Most már tudtam, hogy én Manci lelkét megfogom váltani, meg fogom fiatalítani, mert gyermektestében összefagyott, összetöpreődött a lélek, amelyet nem ért a szeretet sugára. Olyan csókot nyomott az ajkamra, a mely nem lehetett tréfa, képmutatás, hanem két felnőtt ember bölcs megegyezése.

Csak azt nem tudtam, hogyan fogom kivinni az akaratomat. Azt jól tudtam, hogy a világ nem veszi komolyan egy nyolcéves férfi szerelmét, de én a világot már akkor ostobának tartottam. Valóságos megváltás volt rám néve, mikor egy könyvben azt olvastam, hogy a messze Keleten már kilenc-tíz éves férfiakat és hét-nyolc éves leányokat összeházasítanak. Elhatároztam, hogy Keletre fogunk menekülni és a pénzt gyűjtök az utazásra. Nem úgy terveztem, mint a többi gyermek, hanem halálos komolysággal tanulmányoztam a térképeket, a vasut és hajó menetrendjét, az

utazás költségét. Egy hónap alatt tíz forintot zsaroltam ki szüleimtől, rokonaimtól, ismerőseimtől. Közben mindenféle fantasztikus katonákat festettem és barátaimnak eladogattam őket néhány krajaéért. Hogy a pénzzel mi történt, azt még el fogom mondani.

Manci be volt avatva minden tervembe és épp oly jól tudta az utat, meg a költséget, mint én. Sőt olyan tanácsokat adott, a mik az én kevés tapasztalatomat kipótolták. Látszott, hogy szárszorta jobban ismeri az életet, mint én.

Nem is csoda. Képzeld, Manci — tizenhat éves volt. Ez a legrejtelmesebb ebben a szerelmi történetben. Nekem csak később mondták meg, mikor már felszerűlt ifju voltam, hogy Manci az anyja pálinkával nevelte föl, hogy kiesi maradjon és a lábát szűk cipőbe kényszerítette, mint a hogy a japáni nőket nevelik. Az anyja részeges tót napszamosaszony volt, a ki talán anyai szeretetből azt akarta, hogy leánya örök életében bébé maradjon és hogy sokáig szerepelhesen gazdag Lucullusok csemegéi között. Csak erre nevelte a leányát, a ki állítólag már tizenhat, ha nem tizenhét éves volt és a női szépség minden titkába be volt avatva, mikor én megismertem.

Manci nemcsak a balletleányokkal táncolt együtt, hanem egy esztendeig ott lakott Trilibinél, Trilibi megtanította szilaj, érzéki táncokra, megtanította hegedülni, mindenféle nyelven énekelni és mit jóval később hallottam, megtanította állítólag olyan fogásokra, a mikről még Ovidiusznak, az "Ars amandi" szerzőjének sem volt fogalma... És mégis azt hiszem, hogy Manci engem igazán és mélyen szeretett. Hiszen azt gyermekeszszel is megértettem volna, ha rajtam gyakorolja a művészetét, de mikor velem volt, egyszerű és természetes volt, mint a buzavirág. Most utólag néha úgy rémlik előttem, mintha én lettem volna a kárpótlás azért a sok szenvedésért, a melyen ezt a fejletlen testű nőt átkényszerítették... De nem volt pálinkaszaga a szájára.

Trilibi azóta gyűlölt engem, a mióta észrevette, hogy szeretem Manci és hogy Manci viszont szeret. Félt, hogy egész munkája kútha fog esni, ha a leány egyszer érvényesíteni fogja akaratát a szülei és tanítói bosszorkányág ellen, a melyet talán a törvény is sújt. Trilibi üldözött bennünket, nem engedte meg, hogy együtt lehessünk és csak titokban szoríthattuk meg az egymás forró kezét. Az volt a szerencsénk, hogy Trilibi néha úgy lelte magát, hogy nem tudott magáról. Ott hevert kábultan a virágos pamlagon, nagyokat nyögött és förtelmesen mosolygott. Csak néha, mikor pillanatra magához tért és látta, hogy egymás mellett ülünk némán, mozdulatlanul, össze-összerévedező szemmel, szóit ránk motyogva:

— Ti disznók, ti disznók...

Akkor voltunk a legboldogab-
bak, mikor Trilibi nem volt ott-
hon. Megesett néha, hogy három
nap és három éjjel dorobózt va-
lahol, mi reánk pedig a földi
menyország szakadt. Valahogyan
mindig megsejtettük, hogy mikor
fog Trilibi hosszabb időre kima-
radni. Ilyenkor felmentünk a
padlásra, a hol ládákban minden-
féle színházi ruha, kellék volt szá-
pen elhelyezve. Egy láda tele volt
félleg elégett gyertyákkal. A gyer-
tyákat a balletlánnyok lopkodták el
az öltözőjükből, hogy lekenyerez-
zék velük Trilibit. Egy másik kis
láda tele volt félleg elhasznált
arcsfestékkel, sminkruddal, masz-
tisszal, gyantával, ajaksfestékkel.
Egy ládában parókák, álszakál-
lak, bajusok voltak. A kis pad-
lástyúk valóságos tündérsátorra
vált, mikor Manei kitergette a
kosztümöket, a mik sziporkáltak,
ragyogtak a gyertya világában,
a melynél a kincsesbányát felku-
tattuk. Trilibi valamikor sziniga-
gató volt, de kórhegye miatt
tökrejutott és színházi vagyóná-
nak csak egy részét tudta meg-
menteni.

Manei kiválasztott magának
egy fekete túllruhát, a melybe e-
züst csillagok voltak tűzködve.
Ez volt az éj királynőjének a vi-
selete. Azután kiválasztott egy
fehér selyemruhát, a melybe apró
virágok voltak kihimezve. És
végül egy rózsaszínű dominóra e-
sett a választása. Én egy huszár-
ruhát, dolmányt, bokréta csákót,
színházi kardot, fokost végül egy
betyárruhát, fokost végül egy
XIV. Lajos korabeli márkí ölté-
zetét szedtem össze. Mindent le-
cipeltük a Trilibi szobájába.

Én voltam a színház igazgató-
ja. Manei volt a primadonnája
és a lelke. Micsoda darabokat
gondoltam ki akkor az ő kedvé-
ért! Nem irtam le soha őket és
egy emlékszem rájuk, mint a sze-
gény ember egykori kincseire.
Bár megvolna még az a fantázi-
ám. Egész komolyan mondom,
hogy ha Shakespearet olvasom,

eszembe jut az én gyermekkori
színházam és néha azt hiszem,
hogy Shakespeare azért volt olyan
nagy, mert nem felejtette el azt
és nem gyöngült meg benne az,
a mit egykor talán gyermekszin-
háza számára irt.

Ezek a darabok úgy keletkez-
tek, hogy az utcán a színlapon
megláttam például ezt a címet:
"Nailla, a forrás tündére". És
ehhez a címhez szöttem egy arany
mesét, a mindőt csak pillangók ál-
modhatnak, ha álmodnak. A da-
rabban csak két szerep volt, az
egyiket magamra szabtam, a má-
sikát Mancinak gondoltam ki sze-
relmes lázzal, de ebben a két
szerepben benne volt az egész
világ... Ma nem volna más ben-
ne, mint unalmam, undorom, meg-
vetésem.

Emlékszem a legutolsó elő-
adásra. Rajtam a francia márkí
bársonyruhája volt, Manei a pi-
ci virágos fehér ruhát öltötte,
tűzködte fel magára és olyan
volt benne, mint egy szentiványi-
törpe tündér az óriás király leá-
nyának a köntösében. A szoba
padlóját krétával két részre osz-
tottuk. Az egyik volt a színpad
és a krétás vonal mentén gyer-
tyák égtek. A másik volt a né-
sötér, a mely tele volt hét utca
gyermekével. Legalább száz gye-
rek volt összeszűfolva egy rakás-
ba. Csupa szegény, éhes gyermek,
a kiket az utcáról csöditettünk
össze és a kiknek szerelemről, la-
komáról, terített asztalról be-
széltünk. Kitágult a szemük, ki-
nyílt a szájuk és úgy bámultak
maguk elé. A néhány hónapos
gyermek, a kiket rongyos ru-
háju, maszatos képű leányok szo-
rongattak a karjaik közt, el-elsi-
vitották magukat, a mikor néha
kirántottam a kardomat, a fran-
cia épémet, és a közönségen bor-
zadás futott végig. Néhány cse-
léd is bevetődött az udvarról és
kócos hajjal, piszkos kézzel, málé
szemmel nézték a liliputi színjáté-
kot. Egy szakácsnéknak könyökig
tésztás volt a karja, de nem tud-

ta abbahagyni a figyelmet, pedig
a tésztája odahaza már rég öss-
szeszaradhatott és zsémbes asz-
szonya bizonyára szitkozódva ke-
reste.

Ha én visszaemlékszem még
rá, hogy mit játszottunk! Előbb
megbeszéltük Mancival, hogy mi
lesz a darab témája. Tudom,
hogy mindig nekem kellett beszél-
ni, a cselekvényt tovább vinni,
ha Manei tévedett, új fordulatot
hevenyészni; ő csak néhány szót
szólt, de ez olyan volt mint sze-
ráfi mene. Néha körülnéztem és
láttam, hogy a cselédek zokog-
nak, a gyerekek pedig bámulnak
és vinnyognak. A gyertyák nagy
füsttel lobogtak és a párás le-
vegőben izzott az arcom, forrott
az agyam. Az ihlet ilyen pillana-
it többé már nem érzem.

És mikor már nagyon szomorú-
ra fordult a darab, egyszerre a
kardomra üttem és néhány perc
alatt harsogó jó kedvvel telt meg
a szoba. Pedig nem mókáztam és
Manei is gyengéd, törékeny, tün-
déri maradt, mint mindig. Nem
is értem, milyen mesebeli kézzel
tudtam akkor az emberek szívé-
vel játszani. Ma szomorú történe-
tet csak szomorúan, vigat csak
vigan tudnék elképzelni.

És mikor a legjávában kacag-
tak, egyszerre nyílt az ajtó és
belépett... Trilibi. Az arca elad-
pádt vagyis inkább szederjes lett
és hajának minden szála mind du-
góhúzó meredt fel.

— A drága ruhám! — kiál-
totta és a szava ughitott, mint
a denevéré. Az ereimben megfa-
gyott a vér.

— Gaz kölyök, — süvöltött,
— gyertyám akarjátok elégetni
minden kincsemet! És mennyi
gyertyát égettetek el!

Lenézett a padlóra, hol már
csaknem tövig égtek a gyertyák.
És apró, gonosz lépéseivel, ame-
lyek úgy hangzottak, mintha pas-
koló kacsalépések lettek volna,
felém sietett. Az arca, mint óriási
pipacs, dülögött sebesen jobbra-
balra.

— Te gaz! — kiáltotta, rám és

ütésre emelte a kezét. Én kirán-
tottam a francia épémet és a mellé-
nek szögestem. Trilibi néhány
balletmanói lépéssel ugrott vissz-
a. Többé nem mert felém kö-
zeledni. Csak messziről kiáltotta:
— Megállj, ezért megfizetsz!
Bepiszkítottad a drága ruháimat,
de megbánod.

És a szobából kivett két papi-
ros bankót és lobogtatta felém:

— Megismered? — kérdeste
pokoli vigorgással. — Ez a te
pénzed. Kell-e... Szanszé-passzé...
most már az enyém.

Zsebreavágta a bankókat. És
volt az a pénz, a melyet az uta-
zásra gyűjtöttem, hogy messze
keletre menjek, a hol nyolcéves
fiúk feleségül vehetnek kis leá-
nyokat. Egész este örömmel gon-
doltam rá, hogy a színházamból
mivel minden gyereknek egy kraj-
cárt kellett fizetnie, megint van
körülbelül egy forint ára hasz-
nom. És most... egyszerre a
pénz Trilibi zsebében van. Meg-
lopott, megrabolt.

Az agyamba fatott minden vér.
Már nem tudtam, mit cselekszem.
A francia épémmel Trilibinek
rontottam és a kardot belédőftem
a hasába, a mely mint külön kis
gömböc domborodott apró lábain.
Csak egy szusszanás hallatszott
és Trilibi holtan terült el a föl-
dön...

Csak a kórházban tértem ma-
gambom, hagymásos lázamból.
Mert, a mint Trilibi belépett,
mondják, hogy összeestem és a
többit csak álmodtam. De vajjon
az is, a mi előtte történt, nem
volt-e álom?

Mire felgyógyultam hosszú be-
tegségemből, Manei már nem volt
sehol. Nem is láttam többé egész
életemben. Pedig ő volt első sze-
relmem...

Ne kérdezd, hogy az első és
egyetlen volt-e, mert nem tudnák
rá megfelelni. Csak támaszd az-
ke fejedet a vállamhoz és mondd
meg, tudsz-e ilyen viharos multu
aggastyánt szeretni, mint a mi-
lyen én vagyok?

Mese a tengerről és a szegény emberről

IRTA: KOSZTOLÁNYI DEZSŐ.

Egy sovány, sárga gyermek-
kar felkönyökölt a mosó-
teknő iszamos kávjára. Két tág-
ranyított szem meredt a mosónő-
re és egy bánatos hang ismételt-
gette:

— Anyám, én tengerész le-
szek...

A mosónő nem figyelt a hang-
ra, csak intett a fejével, hogy jól
van. A gyermek feje pedig leko-
nyult és a két tágranyított szem
még lázasabban ragyogott. Vizió-
kat látott a mosókonyha homályos
mélyében. A forrázott ruhák gö-
zei, a nehéz vasalószag, az álmo-
san gödülő csöppek sístergése egé-
szén megrészegítették Péterkét.
Ledől egy lócára és félleg lehuny-
ta szemét. Künn az égen épen ak-
kor bujt ki a fellegekből a hold.

Az ablak, mely a csirkedvarra
nézett, verejtékezett a hűségről.
A hold is épen csak hogy berém-
lett a sötét füstölő ködből. Egyéb
ként az udvar álmos és egyhangu
volt. Tyukok kapirgáltak, fekü-
dmi készülő csibék csipegetek, egy
ember árnya tünt fel, egy elté-

vedt vonat hosszú-hosszu füttye
sirt föl az égből.

Péterke fejében láz cikkázott s
a szíve hangosan vert:

— A tenger... a tenger...

A szoba pedig egyszerre kitá-
gult. Még érezte az olcsó mosó-
szappan élmélyítő szagát, de a
szájaszöglete már mosolygott. A
habok locogása delejes fél-álom-
ba ringatta. Valahonnan egy kis
szellő jött és meglebegtette izzadt
fürtjeit. Már ott táncolt a szila-
jon tájtéző oceanon. Vékonny lá-
pát lengett kezében. Verte a
dühös habokat. A kötélen száradó
sárga szoknya a szelektől hatal-
masan kipuffadt a Péterke moso-
lyogva rohant tovább sárga vitor-
la szárnyán aranyországok, bibor
partok, buján zöldelő erdők felé.

— A tenger... pötyögött fél-
álomban... a tenger...

II.

Később Péterke hosszú, magas
és karcu fiú lett. Kiseb apádt is,
előkélően, büszkén és dacosan apá-
dát, mint azok, akik a koplalás-

ba fakulnak belé. Ez a magas és
halvány fiú még mindig a ten-
gerről álmodozott. Imádtá az örök
ifju, eresereu vizet. Most azon-
ban senkinek se beszélt terveiről,
mert látta, hogy az emberek
közönyösen elhaladnak mellette
és nem törődnek vele. A Duna-
partra lopózott ki esténként, oda,
ahol a köpart megszűnik és a por-
ba leheveredve bámulta a vi-
zet.

Ha hazament, újra elkezdődött
a régi játék. Husz éves volt s még
sem unatkozott rá. A párnák
csücskei az ajtóra ijesztően ma-
gas árnyéket vetettek. Az egyik
árbócvastagságúvá dagadt, a má-
sik enyhén lengett, mint a kötél,
némelyik szeszélyesen fódrozó-
dott, ringott és tájtékött, akár-
csak az eleven víz. Péter ilyen-
kor bebújt a párnák közé. Fülé-
re huzta a paplant s úgy képzelt:
te: az egész ház egy óriási ha-
jó, mely a bizonytalan vizek há-
tán hanykolódik. A szél künn
sivalkodott.

Mikor fölnyitotta szemét, söté-
ten rebent el mellette a kispár-
na árnyéka. Péter fölült ágyá-
ban:

— Egy sirály...

Azután gyertyát gyújtott és
előkereste a könyvét.

A könyv, amit olvasott: Ro-
binson Crusoe volt.

III.

Anyja lassanként megöreg-
edett. Finom, fehér bőre kicsere-
pesedett. Szemei vörösek lettek a
gőztől s állandóan könnyeztek.

— Mit tétlenkedel? — kiabált
Péterre, aki szomorúan ült az asz-
tálnál.

— Eredj dolgozni!

Péter előkereste a csiszorázama-
it és beállt a műhelybe.

Egy hét múlva már újra otthon
feküdt.

— Nem birom... nem birom
ki...

(Folytatás a 6-ik oldalon)

— Ez szép. A kis Mariska, az boldog volna a helyemben... Sőt az öreg Emma is kacagott.
 — Kicsit ügyelni fogják a botrányomat a szüzek.
 — Cs nevetett, nevetett, míg csak hírtelen rá nem jött a nagy megaláztatásra, s akkor toppantott, s összeranccolt homlokai mondta.
 — Haha! Egy szuffragettet megszoktetni — és nevetett.
 — Az anyja azonban odabent a haloszában sírósan beteg hangon szólt:
 — Az már igaz, hogy csak a férfiakra kell valaminek bízni, ha el kell romolni annak a dolognak! Nem tudom, hogy miért utasítottad vissza olyan durván. Hát talán az én lányom nem illemték be Kerekegyházyé-nak? Vagy talán egy Koczog Péterre sértés az, akaratlanul is módon kért meg a lányát egy Kerekegyházy?
 — Hát te mit tettel volna?
 — Szép kérdés! Hát ki nem löktem volna, az bizonyos!
 — Na hát kikömi én se löktem ki, mondtam a polgármester komolyan, egyenes kalvinista ravaszággal. — En beugattam

Hát ötezer forintot vehet fog itt csinálni egyfolytában!
 Eppen jó, hogy hangokat, jó, bortól recsegő, korhelységre hajló hangokat hall a folyosóról, mert már igazán nem tudna nehez érzéseitől menekülni. Nagy dolog az első igazi lépés a mélység székén.
 Harom fiatal férfi lép be. Elöl jön Daruka Lukács, vastag, nagy fekete fü, tele kunszági parasztyóggal szinig, a tokáját nagy kiteszti a gallérijából, hogy majd megpatlan a gégeje, utána lép Vety, a szép szőgabiro, aki megves helyről való s gen-ty modorraival igyekszik verni a helybelleket. Leghatul ballag a csendőrszázados, aki nagyon kezd már elhízni, de azért nem hagy fel a titalkodással, felesége nagy bánatára fel a titalkodással, felesége nagy bánatára. — Itt vannak a hivatalosak, — kiáltott fel a százados s kidüllesztette a mellét, az-tan kardváltó fogott kezét Ferkóval s másik kettő után. Kétszer-háromszor meg-razta s jól megnezte Ferkót, akivel még sohse találkozott ilyen közelről.
 — Remelem, már eleget hallottál ró-lunk, — kacintott a százados s hirtelen hangosat kacagott. — Mi vagyunk a falu bírái. — S úgy habozott, hogy a szemé egészen elveszett az arcában.

Bundi bácsi betotyogott.
 — Hát, öregem, van-e elég bora? — kérdezte tőle.
 — Borom? — szólt Bundi bácsi; pakli gyufát vett ki a lajbi zsebéből, aztán szék-re állott s levette a függőlámpa üvegjét.
 Addig nem is szólott tovább, míg nagy körültekintéssel meg nem gyújtotta a gyu-fát a nadrágja szárán, s nagy sustorgás után lángra nem kapott a kénytől a faszá-lacska, attól pedig a széles lángu lámpa bele.
 Még egyszer meggasztálta a lámpát, jól ég-e, aztán hunyori pillantását Ferkóra vetette s azt mondta:
 — Hát van-e van.
 — De mennyi!
 — Mind kell! — kiáltotta Ferkó s újra az asztalra ütött egy kicsit. Mesterségesen tüzelte magát a legényes tempóba.
 Bundi bácsi helyére tette a széket, mert rendes ember volt.
 — Má pedig mindet nem adom.
 — Nem-é?
 — De nem ám. Másnak is kell.
 — Májna nem kell másnak. Ma min-denki az én vendégem!
 — Fekőlem lehet, eltérnek.

— De ami bor van a pincében, annak el kell fogyni.
 — El-e?
 — El a.
 — Hát igen arra való. Hogy tisztujjon a hordóból.
 — Na hát akkor megegyeztünk.
 — Hát, meg éppen nem.
 Ferkó dühös lett, azt hitte, a pénzét félti az öreg.
 — Kifizetem rögtön, ne féljen, — mondta s a zsebébe nyult. — Adjon tintát, tollat.
 Az öreg gyanusan nézte a dolgot s nagy morogva hozta elő a sarokból, a vak poleból az ócska krajcáros tintatartót, meg a satnya kis tollszárat.
 Ferkó fogta, belemártotta a tollat a tintába s ráírta a nevét a váltóra: Elfoga-dom...
 — Porzót.
 Az öreg port separt össze a földről s ráhintette az írásra, mintha buzával vetné be a felszántott földet.
 Ferkó megfordította a lapot s a hátul-só oldalára is ráírt egy nevet.
 — No öreg itt a pénze.

— Ne komédiázok kend velem, — ki-
 állott fel Perko. — Ne játsza itt nekem a
 becsületes embert. Nekem nem kell ingyen
 — Jó, no jól — felelt vissza az öreg.
 a bora. Fizetni akarok érte.
 — Majd megmutatom az asszonyt. Csak
 nem vagyok hüvelyk, hogy ebben a szük vi-
 lagba eleresszem a vendéget. — Avval
 megfogta a váltó sarkát, mintha patkányt
 vinné a farkánál fogva.
 — Ötzezer bört! — motogta meg a fe-
 jét csóvalva. — Jól nízünk ki.
 S kintyögött az ajton.
 Perko dacosan szegte fel a fejét.

— 103 —

— Tan nem kell! — kérdezte az öreg.
 Nekem? Én, urfi, én az egész istensi-
 girt nem adnék egy marok dudvát.
 S kópót hozza, mert az ő nyelvén fi-
 noman dudva néven neveződik az, ami leg-
 utolsó az ember portáján, de ami mégis be-
 cses, mert az járja a földet, s amellelt
 főzik az ételt a kunsági menyecskek, fa hi-
 nyában.
 — Ne komédiázok kend velem, — ki-
 állott fel Perko. — Ne játsza itt nekem a
 becsületes embert. Nekem nem kell ingyen
 — Jó, no jól — felelt vissza az öreg.
 a bora. Fizetni akarok érte.
 — Majd megmutatom az asszonyt. Csak
 nem vagyok hüvelyk, hogy ebben a szük vi-
 lagba eleresszem a vendéget. — Avval
 megfogta a váltó sarkát, mintha patkányt
 vinné a farkánál fogva.
 — Ötzezer bört! — motogta meg a fe-
 jét csóvalva. — Jól nízünk ki.
 S kintyögött az ajton.
 Perko dacosan szegte fel a fejét.

— 102 —

— Tan nem kell! — kérdezte az öreg.
 Nekem? Én, urfi, én az egész istensi-
 girt nem adnék egy marok dudvát.
 S kópót hozza, mert az ő nyelvén fi-
 noman dudva néven neveződik az, ami leg-
 utolsó az ember portáján, de ami mégis be-
 cses, mert az járja a földet, s amellelt
 főzik az ételt a kunsági menyecskek, fa hi-
 nyában.
 — Ne komédiázok kend velem, — ki-
 állott fel Perko. — Ne játsza itt nekem a
 becsületes embert. Nekem nem kell ingyen
 — Jó, no jól — felelt vissza az öreg.
 a bora. Fizetni akarok érte.
 — Majd megmutatom az asszonyt. Csak
 nem vagyok hüvelyk, hogy ebben a szük vi-
 lagba eleresszem a vendéget. — Avval
 megfogta a váltó sarkát, mintha patkányt
 vinné a farkánál fogva.
 — Ötzezer bört! — motogta meg a fe-
 jét csóvalva. — Jól nízünk ki.
 S kintyögött az ajton.
 Perko dacosan szegte fel a fejét.

Minden épkezláb embernek szaladni
 kellett emporák után. Maguk a professzo-
 rok is elmentek, hogy a legénybucsurra ven-
 degeket hívogassanak.
 Perko kis ideig magára maradt, csak
 egy csomó üres sörös pohárból gözölgött
 kisse bizony émeletlen és szurcsan, mint
 valami rossz emlek, az előbbi társaságnak
 s az iménti kenyelmentlen bolond históri-
 ának a szaga.
 Perko egy percére magára eszmélt.
 Kemény barna szemöldökébe beleütö-
 zött hosszú szempillája, amint lehajlott fej-

VI

Mert jó
 csikó! Erdemes vele kezdeni! De elebb be
 kell törni... Hogy jó igras legyen belőle!
 Mert ismerlek én benneteket! A lányodnak
 is olyan mindenne jó férj kell, mint az any-
 jának. Azt pedig szoktatni kell... Annak
 iskola kell, mint a jó lónak! Hogy türelme-
 sen ragja a zablat. Mi? Anyó!
 S szerelmeseu paskolta meg a felesége
 meztelen vállát.

— 98 —

jel előre bámult. Eddigi tréfái az unatkozó
 ember könnyelműségéből eredtek, de most
 tullótt a célon!

Ej, — ütött az asztalra csinált köny-
 nyelműséggel, — eb, ki bánja. Emberhalál
 nem lesz belőle. Mindenkinek jussa van
 egyszer megbomlani.

Hátravetette magát a széken, s igyeke-
 zett elfojtani minden kellemetlen érzést.
 Egy jó hecc az egész, ma mulatunk s holnap
 mi kacagunk rajta, milyen kolosszális bo-
 londságot tettünk.

Hiszen csak egy motívum hiányoznék
 az egészből: férfi önértetét sértette, hogy
 egy ismeretlen leányt, egy fiatal s művelt
 lánykát kevert bele a dologba.

De aztán ezt is lerázta magáról.

Ej, mit. Legalább egyszerre híres lány
 lesz belőle. Legfeljebb kosarat ad: s meg-
 lesz a teljes elégtétele, hogy Kerekegyházyt
 kosarazott ki.

— Bundi bácsi, — kurjantotta el ma-
 gát s belerázta a haját a homlokába.

— Ha felhúztuk a harangot, most az-
 tán kongatni kell. Most már nincs megál-
 lás!... De azért eszébe villant, milyen derék
 volna lóhátra vetni magát s kivágtatni
 ebből az ostoba és rut komédiából.

— 99 —

Például ilyen az élet

IRTA: KARINTHY FRIGYES

REGGEL apróhirdetés jelent meg a lapokban, ilyen tartalommal: "Ügyes könyvelő keresetük, azonnali belépésre. Kereskedelmi iskolai bizonyítvány előnyben részesül. Cim a kiadóhivatalban. 22453".

Nyole óra tiz percek a Külső Stáció-utca hat alól egy szöke fiatalember megindult: ennek a fiatalembernek oldalra volt fésülve a haja. A Tisza Kálmán-téren jött keresztül, egyet gondolt és a Kenyérmező-utca fordult és lejött a Rákóczi-utca.

Nyole órákor a Sip-utca tizenkilenc alól egy szöke fiatalember jött ki, akinge a haja fésülve: innen magyarázható, hogy előbb indult, mert a fésülködéssel kevés baja volt. Az Erzsébet-köruton így szól a fölfésült fiatalember: "Lemegyek — így szól — a Rákóczi-utca, ott villamosra ülök és bent vagyok a Belvárosban."

Igy ábrándozott az életről ez a fiatalember és lejött a Rákóczi-utca. A Munkácsy-kávéház előtt mindketten megálltak ("Megállóhely") és várták a villamost. A fölfésült fiatalember megállt az oszlop mellett, mert őt így tanították az iskolában. Az oldalrafésült fiatalember ránézett és így szól magában: "Némely ember úgy áll, mint egy rendőr, akkor is, mikor semmi szükség rá, — továbbá némely ember mindig fontoskodik, még egy villamosmegálló előtt is", — és az oldalrafésült kezdett járkálni a járdán.

A villamos jött, a villamoson egy "Megtelt" tábla jelezte, hogy legföljebb még tizenötön szállhatnak csak fel. A fölfésült fiatalember szorgalmasan előrement. Az oldalrafésült is rátette egyik lábát a lépcsőre, de a fölfésült fiatalember gyöngén megfogta és rálépett a lábára: egyuttal gyorsan felszállt. Az oldalrafésült visszahuzta a lábát, "Pardon!" — így szól — és legyintett, mert közben a villamos nagyon megindult. Az oldalrafésült habozott egy percig, de aztán nem szaladt, hanem megvárta a következő villamost.

Féltékenek az oldalrafésült fiatalember megérkezett az Erdélyi Faipari Részvénytársaság igazgatósági irodájába és kereste az igazgató urat. Az igazgató ur hátat ült a tapétás ajtónak és miatt az oldalrafésült fiatalember bemutatkozott és előadta a hirdetés dolgot, nem szünetelt meg irni. Nagyon sajnálom, mondotta az igazgató ur háta, az állást őt percel elzárta töltötték be. Az állás, mondta az igazgató ur háta, semmi különösebb kvalifikációt nem igényel s így az első jelentkezővel betöltötte. Nagyon sajnálom, mondta udvariasan az oldalrafésült fiatalember, mire az igazgató ur háta szintén udvariasan és sajnálkozva mosolygott, mire az oldalrafésült fiatalember némi habozás után megjegyezte, hogy akkor hát ő ajánlja magát, ami pedig ezek után, mondhatnám, tárgyaltalan volt. Ezek után az oldalrafésült fiatalember hátat kifele lement a lépcsőn, gyorsan járkált a Dunaparton, lehor-

gasztotta a fejét és igen intenzíven és erősen megkísérelte meggyőzni magát, hogyha nagyon odafigyel, a végén mégis csak sikerül egy elvesztett bugyellárist találni a kövezeten.

II.

Az oldalrafésült fiatalember további történetét az Élet, ez a föltöbb tehetségtelen drámaíró, kire fentebb hivatkoztunk, olyan hallatlan bárgyún és tehetségtelenül oldotta meg, ami még nála is szokatlan: jóllehet bosszankodva megszokhattuk már, hogy banális és lehetetlen témákat dolgoz fel, Zola és más, elavult naturalista írók hatása alatt, majmolva, de meg nem értve e kiváló szellemek morális tendenciáit. Az író, aki differenciált és finom témákon nevelkedett, pirulva recitálja ezt a silány féművet, mely szerint az oldalrafésült fiatalembernek például gyomorrákot kapott az édesanyja (gyomorrákot! micsoda gondolat! ilyet a hetvenes években irtak) és neki, nem lévén állása, el kellett menni a cimirodába (cimiroda! Ez meg egyenesen önképzőkör), onnan pedig, elsejje lévén, elment munkásnak egy gépgyárba. Egyszer egy nagy gép előtt állt, így szól a történet és ábrándozva nézte a nagy gépet, hogy milyen szépen működik. A nagy gép kárörvendve és vigyorogva sandított a fiatalemberre és hangosan, tüntetően zakatolt,

mint olyan valaki, aki tudja a kötelességét, melyet a gyárvezetőséggel szemben vállalt, nem ábrándozik, nem tündök, hanem végzi a dolgát. Az oldalrafésült fiatalember meghatottságot érzett, közelhajolt és meg akarta cirógatni a nagy, zakatoló gépet. De a gép önérettel, hencegve és mérgesen vakkantott egyet és rálépett a lábára.

Az oldalrafésült fiatalember négy hónapig feküdt a kórházba, négy lábujját levágták és így tovább. A továbbiakat szinte restellem elmondani, de szükségem van rá, hogy a befejezést, melynek beállítása szempontjából a tanulságos történetre szükségem volt, előkészítsem. Az oldalrafésült fiatalember most vámszedő lett a Lánchídon (ez például egyenesen émelygős fordulat), aztán még eifrább dolgok is jöttek, egészen maguktól. Négy év múlva az oldalrafésült fiatalembert elhagyta a felesége, ő az ivásra adta magát. (Legalább itt szerettem volna valami eredetibb gondolatot, mert ez már szánalmasan ostoba: de így jár az ember, ha vén fejjel ráadja magát a naturalizmusra és modell után dolgozik.) Nagyon öreg lett, nagyon elzüllött; egy éjjeli mulatóhelyen valami csunya betegséget szedett föl, a mi átterjedt az agyára és szellemileg munkaképtelenné tette: — végre egy emberbarát megszánta és helyet szerzett neki egy budai

menhelybe, ahol napi hat krajcárért aludhatott. Ez egy csütörtöki napon történt, reggel korán felkelt, hogy átmenjen a menhelybe. De a lábai nagyon reszketnek a delirium tremens következtében, elhatározta tehát, hogy villamosra ül: a hat krajcárt megérte. Letért hát a Rákóczi-utca, a Munkácsy-kávéház előtt megállt, a tábla alatt várta a villamost.

III.

A fölfésült fiatalember eleinte a könyvelésnél dolgozott az Erdélyi Faipari Részvénytársaság irodájában. Egy napon sok dolga volt és hat óra után is ott maradt, mikor mindenki elment már. Ez alkalommal az emeletről kiszökött az igazgató tizennyolc éves leánya, akit hisztériás rohamok s egy Krausz nevű hivatalnokkal szemben tanusított sajátos viselkedése következtében mintegy házi ellenőrzés alatt tartottak. A fölfésült fiatalember éppen akkor oltotta el a villanyt és az igazgató leánya, aki azt hitte, hogy Krausz van odabent (tényleg, rendszerint az szokott ilyenkor ott lenni, csak véletlenül volt most ott a fölfésült fiatalember, amilyen véletlenül az oldalrafésült is ott lehetett volna, ha ő foglalja el az állást) — és hevesen átölelte a fölfésült fiatalember nyakát.

Az igazgató meggondolta magát, neki olyan mindegy volt. Odaadta leányát a fölfésült fiatalembernek és két év múlva bevette az üzembe. Sok dolga nem volt a fiatal társnak: Pesten maradt, néha elment a tőzsdére. Három év múlva vett egy autóbilit, de ez az automobil egy év múlva, csütörtökön reggel elromlott, épp, a mikor a fölfésült fiatalember betelefonált érte a garage-ba. A fiatalembernek sürgős dolga volt és a közelben sehol kocsi. Bosszankodva elhatározta, hogy villamoson megy és átment a Rákóczi-ut másik oldalára. A Munkácsy-kávéház előtt megállt és idegesen pillantott meg a tábla alatt egy idősebb embert, aki mereven, vigyázva állt a rud mellett és várta a villamost. A fölfésült fiatalember sétálni kezdett a járda szélén.

IV.

Két perc múlva jött a villamos. Egy "Megtelt" tábla jelezte, hogy legföljebb már csak huszonhárman szállhatnak fel. Az oldalrafésült öregember gyorsan felkapaszkodott. A fölfésült fiatalember aban a percben tette rá a lábát a felhúgóra: de mikor a szegény ember vergődését látta, visszalepett. Közben a villamos megindult: a fölfésült fiatalember lemaradt és várt a következő villamosra.

Az oldalrafésült észrevette ezt a jelenetet és így szól magában: "Milyen finom, szép gróf ur. Hiába, meg lehet érteni, hogy ezek az arisztokraták az élet szebbik felét kapják osztályrésül. Őket illeti meg, mert a vértükben van". És könnyelábadt a szemé.

A juhász és számaraz Az ökor és oroszlan

A juhász a mult éjjel dözsöl-vén, bundájába burkozva egy árékban szunnyada. Az alatt a farkas a szomszéd berekből kilopódzik s egy bárányt a nyájszélről eloroz. A juhász megértvén kárát, dühösen támad a gond nélkül legelő számarazra: "Miért engedted elvinni bárányomat?" így szól. "Mert a farkastól magam is félek". "Miért nem rugtál hát fel álmomból?" "Tartottam, hogy fel nem vettéd volna egy bárányért nyers rugásmat". "Tehát legalább ordítottál volna". "Ez ily szép időben természetem ellen van". "Annál jobban megegyez hát a bot veled!" s ekkor puffogott a juhászbót a szegény számar hátn.

Mely gyakran lakol a szegény, ha a nagyok hibáznak! kivált ha gögők azt hitette el velök, hogy botolhatni rangjok s tekintetök alatt való dolog.

A HÁZI EBECSE.

A házi ebecske egy éjjel unatlan esvegett a tornácban. Mi baj van! így szól a kimenő gazda hozzá, Biz én magam sem tudom, gazdácskám, felel a kis mopsz, hanem hallom, hogy a nagy komondorok a helységben ugatnak. Ők tán csak nem tennek ezt ok nélkül.

Helyes! éljen! igazán beszél X. ur! nem engedjük! szokott hangok a gyűlésekben s im az

Az ökor az oroszlanak státuszszolgálatára ajánlá magát. — Szarvaidd tetszhetők, mond a király, de nines vitéz bátorságod hozzájuk. Lábaidd izmosak, de sem rugsz, sem szaladsz velek. Hátad nyereg alá széles, fejedben pedig kevés a fortély. Menj vissza barátom s vond békével jármodat, mert csak vastag nyakad s izmos szügyeid használhatók.

Kiki csak azon talentummal kereskedjék, a melylyel bir, s kivált a szegény hazának ne ártson azzal, hogy igen kíván használni neki.

A KOLONPOS.

A juhász juhait usztatta. Sok munkájába került neki ugratni őket a folyónak; mig végre a kolompos után az egész nyáj megerede. Ugy-e nagy a tekintetem a nép előtt! így szól a kolompos hiu göggel a juhászhoz. Az ám, gyáva, kolompodnak, felel az. Akkor más kosra kötö kolompját, emez után usza a nyáj vissza.

Nevetem azoknak gögjét, a kiknek a hivatal ad dísz s nem ok ennek s mégis eléggé hiuk, ha mások hajlonganak előttük, elfeledni azt, hogy más a hivatal, más a személy!

Judit

IRTA: BODROGI LAJOS

Szegény Judit hát — református püspökék leányát is így hitték — meghajolt szépen. Kezet csókolt a nagyságos mamának, lehajolt, hogy apja homlokán csókolhassa, — így gyakorolta be az ilyen jelenetre előkészítő szigorú missz, — és fáradt testtel, fásult lélekkel fekiődött le jegesludaknak az éjszakai fény honából szállított pelyhei közé.

Nem gondolkozott, nem ábrándozott, fáradt volt nagyon. A gróffal táncolt valcer nagyon megviselte. Elaludt és nem álmódott semmi. Mikor az élet maga is nagy hazugság, minek akkor még álmódnia is?

Réggel felkelt, csöngetett a komornának, hogy segítse az öltözésnél.

A szemes leány — csak egy-két napja, hogy szolgálatba állt, — nem győzte bámulni azt a hosszu, sűrű, fekete haját, mely vastag hullámokban ömlött el azokon a csodálatosan fehér, rugalmas, teli vállakon, le végig a karcsu derékon a szőnyegre, akár egy gyászoló királyasszony fekete palástja. Fésülés közben esodálva bámult a tükörbe és látott onnan a semmibe nézni két nagy, fekete szemet — tűz nélkül, villogás nélkül. Pedig azok az ives, sűrű szemöldökök vágyó, perzselő tekintet híján a természet céltalan pazarlása csak.

A tükör hazudott-e, mikor azt a hosszukás, olajbarna arcot a forrongó vér piros átsugárzásától megfosztta, vagy hazudott az az olajbarna arc, az az unalomüzés végett a forrongásra még fel nem izgatott vér?

Hogyan is tudná ez a faluról ide került szobaleány az ilyen dolgokat megmagyarázni?

A kinek pedig az a rendelkezése, hogy híres nevek hosszú sorának anyai részen kamarásölője legyen, gondolhat-e az másra, mint hogy hat következő nemzetség kamaráskulestalanságát hány százezer forinttal kell majd kárpótolnia?

Okozhat-e ilyen gondolat forradalmat a vérben?

Csendesen, rendesen folyt az a vér finom, kékes ereiben az esküvő nagy napján is; olyan esendesen, mint ahogy egészséges hajadonoknak Harvey törvénye előírta. Nem volt izgatott, mikor a fényes menet a templomba bevonult, tudta élvezni a Mendelsohn nászindulójának szépségeit, a mint az oltár elé állt.

Közönyös maradt, ahogy a pap, főtisztelendő és nagyságos Béles Bence apát ur valami ravasz mosolygás közben kérdezte a ritus előírása szerint:

— Szereted-e ezt a tisztességes férfit?

Hát minek is kérdezi, ha tudja, hogy nem? Mért nem zavarja el az oltártól, hogy ne tehessen hamis vallomást, hamis esküt ott az Ur színe előtt? Hát elhiszi majd neki, ha mondja, hogy szereti? Komolyan, igazán, lelke meggyőződéséből elhíheti-e, kérheti-e rá esküjét?

Oh valóban, hazugság volt az oltár, ámitás a pap, furfang a kérdés, valótlan az egész ceremónia! Mért ne hazudott volna hát ő is, mikor hazugság nélkül ugysem lehet beilleszkedni ebbe az életbe?

Rámondta, hogy igen; olyan hangosan, olyan bátran, hogy a völegénye is megjéjdt.

Az apát ur is meglepetten nézett rá. Hiszen ez még nála is nagyravagyóbb!

Azután elmondta az eskü szavait a pap; Judit utána mondta — és nevette magában a völegényét, mér hogy kapkodja szuette térdei arról a puha, bársonyos térdeplőről?

Kimenet azonban nagy meglepetés várt rá. A tömeg közt, félrevonultan, hogy meg ne lássa, állott Kiss Béla, a gimnázium most kinevezett fiatal tanára. Észrevette, meglátta. Lehet is

észre nem venni valakit, akit szívének minden vágyakozásával, agyának egész energiájával ránk gondol!

A telepáthia valóság.

Amint hogy valóság az a deli, erős fiatal ember is, valóság a munka, amit végezett, valóság a hivatás, a melyet betölt és valóság az idézet is, mely a agyába nyilalt holmi német poeta száz-ezer ördögéről, akik szeretőjük esküvője napján könnyen hívó fiatalembereket szoktak templomokból kiszalasztani.

Ha most hirtelen ahhoz a fiatal emberhez futna, átölelné nyakát, megcsókolná halvány arcát, hah, milyen szertelen, botrányos valóság volna az! Hogy foszlanék szét ez a csinált, sima, illatos sok hazugság, hogyan finctoritana el az arcát ez a sok kivasalt képű uraság, asszonyság,

kedves szülők, drága völegény? Nagy erejébe került, hogy elfojtsa nevetését. Hogy is lehet gondolni ilyen furát. Az a rózsá rég elhervadt, annak az idillnek vége már nagyon.

De az elfojtott nevetéstől megremegett egész teste, végig vibrált az ura karjába kulcsolt karján és szimpatikus rezgésbe hozta a gróf ur idegeit is.

— Kéjes remegés vesz rajta erőt, gondolta magában a gróf; éhes tekintete őseitől öröklött finom orrán gonosan surran végig és ugrik át a fehérfátyolos menyasszonyra — akár az ölyvé a galambra.

Vajon lesz-e elegendő étvágya hozzá?

Ha nem lesz, lehet étvágyat ébreszteni husba mélyesztett körmökkel, durva ajkak vért serjesztő brutális szivásával.

Ahogy a vadállatok teszik.

Mikor nászutra indulva Budapest egyik hoteljében megszálltak — a gróf urnak nagyon hirtelen kellett a hozomány, a puha fészket a tornyos palotában pedig nem volt lehetséges berendezni — másnap virradóra Judit arról volt meggyőződve, hogy vadállat a férfi mind, a kivel meg kellett birkóznia, akit le kell győznie a nőnek. Most őt győzték le — ezután ő lesz majd a győztes.

Kékfoltos vállaira könnyű pongyolát öltve, így szólt valami hidegtől didergő férjének:

— Láska, önnek nyugalomra van szüksége. Az utazást talán holnapra halaszthatnók.

— Amint tetszik a grófnének — és a grófné címet úgy ejtette ki, mint valami nagy elégtételadást.

Hiába volt a gazdag reggeli, a kopiózus ebéd, a gróf bágdy, rosszkedvű maradt. Burgundi, champagnei sem derithette fel.

De felderült a fiatal asszony. Cirógató nyájassággal tapsolgatta a karosszékekbe hanyatlott csereszni koponyát — és gourmand kézzel hajtotta a pohár fölé a csampagnei palackot, hogy kiüntse belőle az utolsó cseppet.

Mikor az utolsó csepp is elfogyott — más palackot kíván.

Más palackot, más ruhát, más országot, más szeretőt.

Mindig mást és mindig újat, mert nincs unalmasabb, mint a közhellyé vált hazugság. Ha már hazugság, legyen változatos, legyen ragyogó; vakitson legalább, ha melegíteni nem tud.

A kinek soha sincs étvágya, egyik össze tengeri pókot, straszburgi pástétomot, kínai madárfészket: legalább megtudja, miért nincs. A kinek nem lehet szeretni egyet, mért ne szeressen az mindenkit? Legalább megtudja, hogy most már igazán nem lehet, nem szabad azt az egyet!

Aztán evés közben, szeretés közben legalább elmúlik az idő; legjobb, ha egy percünk sem maradni meggondolni, hogy tulajdonképen még sem laktunk jól, hogy igazán tán még sem szeretünk.

(Folytatjuk.)

Mese a tengerről és a szegény emberről

(Folytatás a 44k oldalról.)

Az anyja csapkodta kezét: — Mi lesz belőled? Szerencsétlen, mi lesz belőled?

Péter összehuzta magát s lehajtott fővel elballagott hazulról. A tenger felé akart menni. Érette, csak el kellene indulnia, a szíve zenéjére lépegetni és rátalálna. De éhes volt, sápadt és nagyon szomorú és ha anyjára gondolt, aki párás mosóteknőbe sir nagy, kövér könnyeket és fogatlan szájjal nyafogva szidja az életet, nyilalást érzett a mellébe. Megállt a Dunaparton. Egy kis hajóállomás volt előtte. Bámulta az apró gőzösöket, a kékruhás hajósokat s az álmos, tétlen vízi életet. Egy hétig csavargott és bámeszködött így. Végre egy este szomorú arccal mondta az anyjának:

— Beálltam a hajóhoz... hidvető inasnak...

A szomszédok vigyorogva gurulódtak vele:

— Tengerész lettél, Péter?

Péter ilyenkor egy szót se szólt, csak az ajkára harapott és a tengerre gondolt.

— A tenger... — suttogta magában fázékonyan, hitetlenül, halkan.

Azt akarta mondani:

— Az élet...

IV.

Péter ezután alig gondolt már a tengerre. Karjai megerősödtek, kissé meg is hizott s pontos, derék vízi hivatalnoká lett a helyi gőzhajónak. Néha még gyönyörködött a gyöngyös, hullámos vízben. Azután elfelejtett mindent. Vörös körszakáll nőtte körül husos arcát s akkor volt a legboldogabb, ha betérhetett a koresmába és istenigazában leihatta magát. Idővel a kormányzói hidra került. De élete époly egyhangú maradt, mint annakelőtte. Egyik partról a másikra vergő-

dött. A réz-szöcsöbe tele torokkal kiabált:

— Jobbra... balra...

— Előre.

Egyik év mult a másik után. A tavaszra jött a nyár s aztán az ősz. Ősszel a Duna ködös és hideg. A színek szürkék, fázósak s néha októberi estéken különösen fáradtak és opálosak. A hajó élete megelevenül. A kazánban barátságosan dalol a tűz, siető emberek iparkodnak a másik parton és a víz mintha végtelenbe tágulna. A gőzhajó is megnő. A tengerről álmodik. Sziszegő kötelek köt ki, viaskodik a hullámokkal, a szelekkel, a köddel és harsogva kavarja a mélységeket. Az ember a rozoga alkotmányon a veszély édes bizsergését érzi.

Egy ilyen bucsuzkodó estén hanykódott Péter a vizen, október vége felé. Hideg szelek fujtak arcába. A szelek messziről jöttek, talán távol tengerekről hoztak neki bánatos lemondó köszöntést. Péter fáradtan állt a kormányzói hidnál s lehajtotta fejét. Ujra érezte a tengert. A folyó türelmetlenül zugott alatta. Hidlámpások csillámlottak. A hajó élesen, fülsértően rikkantott, mint ha berugott volna a ködtől és a víztől. Ezen az estén Péter megint álmodni próbált. Feje azonban nehéz volt a visszaemlékezéstől. Szemei tompán csillogtak kövér arcában. Egyet köhögött és sóhajtozott, de sóhajtsa valami furesz, pityergő ásitásba halt. Haragosan káromkodott.

— A keservét ennek a csuf időnek!

A szürke, őszi eső lassan szitálni kezdett. A partot, a vizet egészen egybemosta s a színek mind ebbe a piszkos, lucskos párába fakultak. A hajó orrán bóbiskoló lámja is kialudt. Hideg volt. Köd esett. Egy rekedt, borizú hang durván kiáltotta:

— Tabán!